

**CONSILIUL NAȚIONAL PENTRU COMBATerea DISCRIMINĂRII
AUTORITATE DE STAT AUTONOMĂ**

București, Piața Valter Mărăcineanu nr. 1-3, et. 2, tel/fax: +40-21-3126578, e-mail: suport@cncd.org.ro

**HOTĂRÂREA NR. 183
din data de 11.05.2011**

Dosar nr.: 4/2011

Petiția nr.: 79/06.01.2011

Petent: Romani C.R.I.S.S.

Reclamat: S P , Academia Română, I H , E
S , Guvernul României, Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției,
Secretariatul General al Guvernului, Agenția Națională pentru Romi

Obiect: inițiativa legislativă privind terminologia oficială utilizată pentru
etnia țiganilor

I. Numele, domiciliul sau reședința părților

I.1. Numele, domiciliul, reședința sau sediul petentului

I.1.1. Romani CRISS, loc. București, str. Pârcălabul Baldovin, nr. 5, sector
1

I.2. Numele, domiciliul, reședința sau sediul reclamatului

I.2.1. S P , Biroul Parlamentar pentru colegiul uninominal nr.
15, loc. București, șos. Dudești-Pantelimon, nr.2-4-6, sector 3

I.2.2. Academia Română, loc. București, Calea Victoriei, nr. 125, sector 1

I.2.3. I H ,

I.2.4. E S ,

I.2.5. Guvernul României, loc. București, Palatul Victoria, Piața Victoriei,
nr. 1, sector 1

I.2.6. Ministerul Afacerilor Externe, loc. București, alea Alexandru, nr.
31, sector 1

I.2.7. Ministerul Justiției, loc. București, str. Apolodor, nr. 17, sector 5

I.2.8. Secretariatul General al Guvernului, loc. București, Palatul
Victoria, Piața Victoriei, nr. 1, sector 1

I.2.9. Agenția Națională pentru Romi, loc. București, Splaiul
Independenței, nr. 202, etaj 8

II. Obiectul sesizării și descrierea presupusei fapte de discriminare

2.1. Petenta semnaleză Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării faptul că, în data de 8 septembrie 2010, a fost înregistrată la Senatul României, înaintată de către Camera Deputaților, *propunerea legislativă privind terminologia oficială utilizată pentru etnia țiganilor*, inițiativă aparținând deputatului S P

2.2. Petenta arată că, prin această propunere legislativă, se încalcă dreptul la nediscriminare al persoanelor care aparțin etniei rome.

2.3. Petenta solicită Consiliului să constate și să sancționeze săvârșirea de către părțile reclamate a unei fapte de discriminare, să oblige fiecare parte reclamată de a prezenta scuze publice minorității rome și să recomande Președintelui României, Parlamentului și Guvernului să nu susțină propunerea legislativă care face obiectul sesizării.

2.4. Petenta solicită Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării să facă demersurile pentru comunicarea tuturor punctelor de vedere emise de instituțiile consultate, cel puțin cele formulate de către Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe, Secretariatul General al Guvernului, Agenția Națională pentru Romi, precum și punctul de vedere formulat de Guvernul României.

III. Procedura de citare

3.1. În temeiul art. 20, alin. 4 din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, cu modificările și completările ulterioare, republicată, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării a îndeplinit procedura legală de citare a părților.

3.2. Prin adresa nr. 1041 din 14.02.2011 a fost citată petenta, iar prin adresele nr. 1035 din 14.02.2011, 1036 din 14.02.2011, 1037 din 14.02.2011, 1038 din 14.02.2011, 1039 din 14.02.2011, 1040 din 14.02.2011, 1042 din 14.02.2011, 1043 din 14.02.2011 și 1044 din 14.02.2011 au fost citate părțile reclamate.

3.3. Părțile au fost citate pentru termenul stabilit de Consiliu, la data de 01.03.2011. Procedură legal îndeplinită.

3.4. La ședința de audieri din data de 01.03.2011 a fost prezentă petenta, deputatul V S P și Academia Română, prin reprezentant, celelalte părți reclamate au lipsit, dar au trimis puncte de vedere referitoare la aspectele sesizate. Reprezentantul Academiei Române a invocat excepția lipsei calității procesual pasive a celor doi academicieni (dl. acad. I H și dl. acad. E S).

3.5. Petenta afirmă că își retrace petiția formulată împotriva Secretariatului General al Guvernului, Agenției Naționale pentru Romi, Ministerului Afacerilor Externe și Ministerului Justiției, rămânând în cauză ca părți reclamate deputatul S P Academia Română, I H , E S și Guvernul României.

IV. Susținerile părților

Susținerile petentei

4.1.1. Referitor la *propunerea legislativă privind terminologia oficială utilizată pentru etnia țiganilor*, inițiativă aparținând deputatului S P petenta arată că au fost solicitate avize și puncte de vedere din partea mai multor instituții și structuri, au fost consultate mai multe instituții de la nivel central, la data formulării sesizării petenta având cunoștință de conținutul punctelor de vedere doar ale unora dintre instituțiile în cauză.

4.1.2. Petenta apreciază că, pentru o soluționare completă a cauzei, este necesar ca autoritatea sesizată, respectiv Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării, să solicite comunicarea tuturor punctelor de vedere emise de către instituțiile consultate. Petenta mai arată că Academia Română s-a exprimat în sensul că *“termenul țigan reprezintă numele corect al acestei populații transnaționale”*, acest punct de vedere stând la baza deciziei Guvernului României de a aviza favorabil propunerea legislativă menționată. Petenta semnaleză că răspunsul comunicat de Departamentul pentru Relații Interetnice este în sensul că acesta nu susține propunerea legislativă menționată anterior.

4.1.3. Petenta se adresează Consiliului cu solicitarea de a constata și sancționa săvârșirea de către părțile reclamate a unei fapte de discriminare, de a obliga fiecare parte reclamată de a prezenta scuze publice minorității romi și de a recomanda Președintelui României, Parlamentului și Guvernului să nu susțină propunerea legislativă care face obiectul sesizării.

4.1.4. Petenta arată că propunerea legislativă menționată privește terminologia oficială utilizată pentru etnia țiganilor. Urmare solicitării de către petentă a unui punct de vedere referitor la situația semnalată, unele dintre instituțiile vizate au răspuns acestei solicitări, iar altele nu. Față de această situație, petenta solicită Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării să facă demersurile pentru comunicarea tuturor punctelor de vedere emise de instituțiile consultate, cel puțin cele formulate de către Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe, Secretariatul General al Guvernului, Agenția Națională pentru Romi, precum și punctul de vedere formulat de Guvernul României.

4.1.5. Petenta menționează faptul că, în răspunsul formulat de către Academia Română către Departamentul pentru Relația cu Parlamentul din cadrul Guvernului României, aceasta arată că *“termenul țigan reprezintă numele corect al acestei populații transnaționale”*. Punctul de vedere menționat mai sus a stat la baza deciziei Guvernului de a aviza favorabil propunerea legislativă ce face obiectul sesizării către CNCD.

4.1.6. Petenta arată că faptele au loc într-un context deosebit de dificil pentru romi, în sensul în care, începând cu anul 2007, în Europa, atitudinea față de romi a devenit din ce în ce mai ostilă, mai intolerantă. Mai mult, și în România, începând cu anul 2007, s-a constatat manifestarea unor atitudini, declarații și atitudini rasiste la adresa romilor, unele venite chiar din partea unor înalți

reprezentanți ai statului român. O parte dintre aceste atitudini au fost sancționate de către CNCD.

4.1.7. Petenta face o serie de exemplificări ale unor astfel de atitudini, arătând, prin aceasta, că atât Consiliul Legislativ, cât și Guvernul României au exprimat opinii critice față de aceste manifestări.

4.1.8. Petenta semnalează și faptul că, în anul 2010, europarlamentarul S. B. a inițiat o moțiune pentru o rezoluție prin care se urmărea ca termenul "rom" să fie înlocuit în documentele oficiale ale Comisiei Europene și să se restaureze termenul de "țigan", întrucât înlocuirea acestuia cu termenul "rom" a fost o greșeală de natură a crea confuzie cu termenul "român".

4.1.9. Petenta remarcă și faptul că, delimitarea, distingerea, deosebirea, separarea unei comunități (*respectiv comunitatea romă*) față de o altă comunitate (*comunitatea română*), prin impunerea utilizării exclusive a "*termenului care reprezintă numele corect (țigan)*" la nivelul administrației publice din România și "*limitarea utilizării cuvântului rom*" reprezintă un tratament care nu este justificat în mod obiectiv și rezonabil de un scop legitim.

4.1.10. Petenta arată că prezentarea/calificarea drept incorectă a ipotezei că România este țara romilor face o dată în plus dovada modului discriminatoriu, populist și superficial în care este tratată această problemă. România este și țara romilor, în condițiile în care peste jumătate de milion de persoane s-au declarat cetățeni români de origine romă la recensământul din anul 2002.

4.1.11. Petenta citează argumentul Consiliului legislativ potrivit căruia "*punerea în aplicare a propunerii legislative analizate, va conduce de o manieră subtilă la ideea existenței unei populații speciale, diferite de celelalte populații conlocuitoare majoritare, populație care prezintă trăsături proprii ce îi conferă un statut social/moral diferit și care trebuie să aibă un tratament juridic/moral deosebit, nu conform principiilor de egalitate consacrate de dreptul internațional și dreptul Uniunii Europene*", din care rezultă concluzia că această distincție este per se prejudiciantă pentru minoritatea romă și urmărește stigmatizarea acesteia.

4.1.12. Petenta arată că fapta de discriminare are drept scop și efect, în cazul semnalat, restrângerea exercițiului următoarelor drepturi: dreptul la autoidentificare, dreptul la identitate al minorităților naționale și dreptul la demnitatea umană.

4.1.13. Petenta consideră faptul că de maximă gravitate este săvârșirea actului discriminatoriu de către membrii ai Parlamentului României, de către Academia Română, de către academicieni, persoane și instituții care ar trebui să se bucure de o înaltă apreciere în societate. Astfel, prin comportamentul reclamat, aceștia nu încalcă doar legea, ci transmit și un semnal de toleranță ridicată față de săvârșirea faptelor de discriminare.

4.1.14. În susținerea celor afirmate, petenta anexează în copie o serie de documente pe care le consideră utile soluționării cauzei.

4.1.15. Petenta solicită Consiliului să constate faptele de discriminare săvârșite de pârâți, să le sancționeze, să oblige fiecare pârât la prezentarea directă de scuze publice minorității rome, în cadrul unei conferințe de presă, cu participarea a minimum trei cotidiane naționale și a două televiziuni naționale și

să recomande Președintelui României, Parlamentului și Guvernului să nu susțină propunerea de lege menționată.

4.1.16. În concluziile scrise, petenta arată că își menține sesizarea referitor la faptele de discriminare săvârșite de către deputatul S P Academia Română, academicienii I H și E S , precum și împotriva Guvernului României. Față de Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe, Secretariatul General al Guvernului și Agenția Națională pentru Romi petenta își retrace plângerea.

4.1.17. Raportat la *excepția imunității parlamentare*, invocată de deputatul S Prigoană, petenta arată că această excepție este inadmisibilă, și solicită respingerea acesteia.

4.1.18. Cu privire la *excepția lipsei calității procesuale pasive* a persoanelor fizice, domnul I H și domnul E S , petenta arată că și această excepție este inadmisibilă și face precizarea că, în cazul în care Consiliul o va admite, plângerea vizează, în principal, persoana juridică.

Susținerile părților reclamate

Susținerea Secretariatului General al Guvernului

4.2.1. Secretariatul General al Guvernului, prin adresa înregistrată la Consiliu cu nr. 1253/22.02.2011, își exprimă punctul de vedere cu privire la sesizare, susținând că, potrivit dispozițiilor art. 16 alin. 1 din Constituția României, *“cetățenii sunt egali în fața legii și autorităților publice, fără privilegii și fără discriminări”*, iar, în acest sens, citează și definiția discriminării.

4.2.2. Referitor la propunerea legislativă ce face obiectul dosarului, SGG menționează faptul că, Departamentul pentru Relația cu Parlamentul a transmis punctul său de vedere spre analiză și supunere spre semnare Primului Ministru. Referitor la această propunere, SGG a comunicat faptul că **nu susține propunerea legislativă** privind terminologia utilizată pentru etnia țăganilor, arătând că, în Constituția României, la art. 4 alin. 2 se arată că *“România este patria comună și indivizibilă a tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă, de naționalitate, de origine etnică, de limbă, de religie, de sex, de opinie, de apartenență politică, de avere sau de origine socială”*.

4.2.3. Mai mult, potrivit art. 6 alin. 1 din Constituție *“Statul recunoaște și garantează persoanelor aparținând minorităților naționale dreptul la păstrarea, la dezvoltarea și la exprimarea identității lor etnice, culturale, lingvistice și religioase”*. SGG precizează și faptul că romii sunt cetățeni români, constituind una dintre cele 18 minorități naționale și nu etnie țigănească, astfel cum este definită în expunerea de motive a propunerii legislative analizate.

4.2.4. SGG invocă și legislația europeană, în care se utilizează termenul de rom și nu cel de țigan.

Sușinerile Ministerului Afacerilor Externe

4.3.1. Ministerul Afacerilor Externe invocă, în ceea ce privește obiectul plângerii, **excepția inadmisibilității** în conformitate cu prevederile art. 20 alin. 6 din OG nr. 137/2000, care stipulează faptul că persoana interesată are obligația de a dovedi existența unor fapte care permit a se presupune existența unei discriminări directe sau indirecte.

4.3.2 Ministerul Afacerilor Externe arată că, sesizarea este formulată cu privire la "*posibilitatea adoptării unui comportament ilicit*", fără să indice, în mod exact, care este fapta contestată săvârșită de M.A.E. și **solicită admiterea excepției** invocate.

4.3.3. Pe fondul cauzei MAE menționează că sesizarea nu arată existența unui tratament diferențiat, prin urmare existența unui criteriu de discriminare prevăzut de art. 2 alin. 1 din OG nr. 137/2000.

4.3.4. Având în vedere precizările formulate, M.A.E. consideră că nu sunt întrunite condițiile pentru ca fapta contestată să constituie discriminare, conform O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și, în consecință, solicită respingerea plângerii și clasarea dosarului.

Sușinerile Guvernului României

4.4.1 Guvernul României arată că, anterior sesizării supusă analizării Consiliului, a existat o situație similară în sensul inițierii unei propuneri legislative intitulată Lege privind terminologia folosită pentru etnia țiganilor, de doi deputați și un senator în anul 2007, față de care Guvernul s-a exprimat în sensul că **nu susține adoptarea inițiativei legislative** menționate.

4.4.2. Departamentul pentru Relații Interetnice, în vederea formulării punctului de vedere al Guvernului asupra propunerii legislative privind terminologia utilizată pentru etnia țiganilor, arată că nu susține această inițiativă legislativă.

4.4.3. Departamentul pentru Relația cu Parlamentul se pronunță în sensul că nu susține propunerea legislativă privind terminologia utilizată pentru etnia țiganilor. În același sens s-a pronunțat și Ministerul Culturii și Patrimoniului Național ca răspuns la adresa înaintată de Romani CRISS.

Sușinerile deputatului V. S. P.

4.5.1. Referitor la petiția ce face obiectul dosarului, deputatul V. S. P. își exprimă punctul de vedere arătând că scopul propunerii legislative nu a fost acela de a încălca dreptul la identitate proprie și dreptul la libera exprimare, ci acela de a opri confuziile referitoare la denumirile de rom/român. Acesta a formulat textul legal în sensul folosirii denumirii de țigan numai în documentele oficiale și nu a dorit impunerea acestuia ca o denumire oficială a etniei rom.

4.5.2. Deputatul V. S. P. consideră sesizarea petentei ca fiind, în principal, inadmisibilă, iar în subsidiar neîntemeiată.

4.5.3. Deputatul V S P subliniază și faptul că a promovat proiectul lege în calitate sa de deputat și, potrivit temeiului legal, deputații nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului, având în acest sens imunitate.

4.5.4. În subsidiar, deputatul V S P arată că pe fond solicită Consiliului să țină cont de părerile emise de către Academia Română.

4.5.5. În cadrul expunerii de motive la proiectul de lege propus, deputatul V S P a arătat pe larg fundamentele care au stat la baza acesteia, intenția sa nefiind aceea de a impune o denumire unei etnii, ci aceea de a propune folosirea unei singure denumiri în actele oficiale, aceea de țigan.

4.5.6. Față de considerentele expuse, deputatul V S P consideră că plângerea formulată este în principal inadmisibilă, iar, în subsidiar, pe fondul cauzei, neîntemeiată, și **solicită respingerea** acesteia.

4.5.7. În susținerea celor afirmate deputatul V S P anexează documente pe care le consideră utile soluționării cauzei (expunere de motive la proiectul de lege, articolul de presă al lui G P și articolul de presă al L C, Ghid de conversație român-țigănesc).

4.5.8. În concluziile scrise, deputatul V S P solicită Consiliului respingerea cererilor petentei din următoarele motive: lipsa elementelor constitutive ale discriminării, așa cum sunt prevăzute în legislația românească, invocarea nelegală a contextului internațional și intern în aprecierea ca ilicită a acțiunii de depunere a unui proiect de lege la Parlamentul României, intenția părții reclamate care este exclusiv pentru a elimina confuzia creată între romi și români, lipsa de sens în demersul schimbării limbii unei comunități de către reprezentanți ai altei comunități, lipsa de reciprocitate în abordarea lingvistică, fapt ce justifică inițiativa legislativă, lipsa indiciilor cu privire la o eventuală intenție de segregare a comunității țigănești și imunitatea față de opiniile politice, concretizate în proiectul de lege.

Suștinerea Academiei Române

4.6.1. Academia Română exprimă, prin adresa înregistrată la CNCD cu nr. 1437 din 01.03.2011, punctul său de vedere referitor la obiectul petiției în sensul că Secția de Filologie și Literatură, forumul cel mai competent în probleme lingvistice, a explicat originea și răspândirea termenului "țigan" și a ajuns la concluzia că *acest termen este corect*. Această concluzie nu implică nicio interpretare peiorativă la adresa etniei și nu s-a dorit susținerea unei atitudini discriminatorii sau lipsite de respect față de etnia romă.

4.6.2. Academia Română afirmă că, indiferent de impunerea unui anumit termen pentru terminologia oficială, în practica limbajului curent, ca și în literatură, artă sau presă, se vor folosi în continuare toate denumirile utilizate în prezent pentru etnia romă.

4.6.3. Președintele Academiei Române afirmă faptul că regretă că o prezentare științifică a fost înțeleasă ca discriminatorie și asigură faptul că instituția academică nu practică judecăți colective și nu evaluează oamenii după denumirea grupului pe care îl reprezintă.

4.6.4 Președintele Academiei Române *invocă lipsa calității procesuale pasive a celor doi academicieni citați*, pe motiv că actele întocmite și semnate de aceștia nu sunt realizate în nume propriu, ci în calitate pe care o dețin în cadrul Academiei Române (Președinte și reprezentant al Secției de Filologie și Literatură).

4.6.5. Academia Română formulează concluzii scrise prin care solicită **respingerea plângerii formulate de petentă ca inadmisibilă și neîntemeiată.**

Sușinerile Agenției Naționale pentru Romi

4.7.1. Agenția Națională pentru Romi afirmă că a avizat negativ propunerea legislativă privind terminologia folosită pentru etnia țiganilor, atât în comisile parlamentare, cât și în timpul dezbaterilor în cadrul Secției de Filologie și Literatură a Academiei Române și în cadrul Secretariatului General al Guvernului.

4.7.2. Partea reclamată invocă art. 4 alin. 2 din Constituția României (*unitatea poporului și egalitatea între cetățeni*), art. 2 din Declarația Universală a Drepturilor Omului și art. 6 alin.1 din Constituția României (*dreptul la identitate*) ce interzic discriminarea pe criteriul etniei.

4.7.3. În calitate sa de instituție de specialitate a administrației publice centrale, Agenția Națională pentru Romi a susținut constant **respingerea solicitării privind eliminarea vocabulei “rom” și utilizarea exclusivă a cuvântului “țigan” ca nefiind întemeiată pe principiile de drept.**

4.7.4. Partea reclamată arată că a transmis punctul său de vedere tuturor forurilor competente, sancționând dur tentative de discriminare etnică, prin care se încalcă grav legislația națională și internațională consacrată drepturilor fundamentale ale omului. Pentru aceste motive consideră că citarea în calitate de parte reclamată a Agenției Naționale pentru Romi este nefondată.

4.7.5. Partea reclamată enumeră memorandumul M.A.E., Rezoluția nr. 44/1997 a Consiliului European, Recomandarea 1203/1993 a Adunării Parlamentare a Consiliului European și Convenția-cadru pentru protecția Minorităților Naționale, documente în care se arată că termenul uzitat este cel de “rom”.

Sușinerile Ministerului Justiției

4.8.1. Ministerul Justiției arată că i s-a solicitat verificarea unor instituții (Guvernul României, Ministerul Afacerilor Externe ș.a.) în ceea ce privește un eventual comportament ilicit al acestora, în legătură cu inițiativa legislativă a domnului Silviu Prigoană.

4.8.2. Partea reclamată menționează că nu are atribuții în ceea ce privește avizarea propunerilor legislative, cu excepția celor înaintate de către Guvernul României.

4.8.3. Având în vedere atribuțiile Ministerului Justiției în ceea ce privește propunerile legislative inițiate de parlamentari, și anume exprimarea unui punct de vedere din perspectiva legalității, acesta apreciază că nu se poate reține un

comportament ilicit în sensul dispozițiilor alin. 1-7 ale art. 1 din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată.

4.8.4. Ministerul Justiției apreciază că, cu privire la solcitatea ce formează obiectul petiției, Consiliul Național pentru Combaterea Discriminării **nu are competența materială de a se pronunța.**

4.8.5. Partea reclamată subliniază faptul că nicio prevedere cuprinsă în din O.G. 137/2000 **nu abilitază Colegiul să emită hotărâri în exercitarea atribuției de armonizare a legislației în sensul adoptării unor acte normative.**

4.8.6. Partea reclamată arată că C.N.C.D. se poate pronunța în ceea ce privește modul de aplicare a unor dispoziții legale, iar **nu examinarea unor propuneri legislative sau chiar a soluțiilor legislative alese de legiuitor.** (Decizia nr. 997/2008 a Curții Constituționale a României)

4.8.7. Ca și concluzie, Ministerul Justiției afirmă că **C.N.C.D.** se pronunță asupra unor acte sau fapte, acțiuni ori omisiuni prin care se restrânge exercițiul în condiții de egalitate a unor drepturi recunoscute de lege și **nu are competența de a se pronunța** în legătură cu adoptarea unor acte normative, cum este cea care formează obiectul petiției nr. 79/2011.

V. Motivele de fapt și de drept

5.1. Colegiul director reține faptul că, în cadrul ședinței de audieri din data de 01.03.2011, Romani C.R.I.S.S., în calitate de petentă, și-a retras plângerea față de Ministerul Afacerilor Externe, Ministerul Justiției, Secretariatul General al Guvernului, Agenția Națională pentru Romi, rămânând în cauză ca părți reclamate domnul deputat S P , Academia Română, domnul academician I H , domnul academician E S și Guvernul României.

5.2. Colegiul director rămâne a se pronunța asupra excepțiilor invocate și asupra potențialelor fapte de discriminare săvârșite de părțile reclamate față de care petenta nu și-a retras plângerea.

5.3. Excepțiile supuse analizei Colegiului sunt a) **excepția lipsei calității procesuale pasive a celor doi academicieni** și b) **excepția imunității parlamentare a domnului deputat S P**

5.4. Colegiul director ia act de faptul că Secția de Filologie și Literatură din cadrul Academiei Române, forumul cel mai competent în probleme lingvistice, a explicat originea și răspândirea termenului "țigan" și a ajuns la concluzia că *acest termen este corect*. Punctul de vedere asumat de Academia Română a fost redactat de Secția de Filologie și Literatură al cărei președinte este domnul academician E S și semnat de președintele Academiei Române, domnul academician I H

5.5. Raportat la excepția invocată de Academia Română, Colegiul director reține că aceasta s-a ridicat cu privire la cei doi academicieni, nu față de Academia Română. În acest sens, Colegiul reține *admiterea excepției lipsei*

calității procesual pasive față de președintele Academiei Române, care nu a redactat punctul de vedere privitor la terminologia rom/țigăn, doar a semnat în calitate de președinte, în timp ce, în cazul dlui. acad. E. S., reține respingerea excepției lipsei calității procesual pasive a acestuia.

5.6. Referitor la **excepția imunității parlamentare** a dlui. deputat S. P., Colegiul director reține faptul că acesta invocă art. 72 alin. 1 din Constituția României coroborat cu art. 22 din Statutul deputaților și senatorilor și cu art. 91 din Regulamentul Camerei Deputaților. Art. 72 alin. 1 din Constituție stipulează că *“deputații și senatorii nu pot fi trași la răspundere juridică pentru voturile sau pentru opiniile politice exprimate în exercitarea mandatului”*.

5.7. Colegiul director se pronunță în sensul că trebuie stabilit dacă, în această cauză, inițiativa legislativă s-a făcut în exercitarea mandatului de parlamentar și dacă există o răspundere pentru acest lucru. Un aspect ce trebuie stabilit îl constituie și în ce măsură Consiliul poate să cenzureze actele ce țin de exercitarea mandatului de parlamentar. Art. 72 alin. 1 din Constituție prevede o imunitate de fond deoarece se referă la răspunderea juridică și o imunitate permanentă deoarece se extinde și după terminarea mandatului de parlamentar. Pentru răspunderea juridică există două condiții ce trebuie îndeplinite și anume: a) forma de manifestare a parlamentarului să nu excedă conținutului specific mandatului (să nu fie o incitare la grevă, la discriminare, la calomnie etc.) și b) respectiva formă de manifestare să fie în legătură directă cu conținutul mandatului. Dacă se depășește conținutul mandatului, dacă există spre exemplu o instigare la grevă, la discriminare, la violență se pune problema dacă CNCD poate să le cenzureze și eventual să aplice o sancțiune. În jurisprudența Consiliului se regăsesc situații în care Colegiul director s-a pronunțat referitor la art. 72 alin.1 din Constituție, în toate situațiile Colegiul admitând excepția de iresponsabilitate juridică.

5.8. În speța de față, fapta care se reclamă este în legătură directă cu exercitarea mandatului în sensul că este atributul, prerogativa parlamentarului să inițieze acte legislative. Proiectele de lege au o procedură de adoptare bine definită și un sistem de cenzurare, inclusiv pe aspectele ce țin de discriminare. Colegiul arată că există o practică a Consiliului pe aspectul ce ține de exercitarea mandatului de deputat sau senator. În ceea ce privește mandatul doar ceea ce este intrinsec acestuia este protejat de imunitate. Inițiativa legislativă de plano face parte din exercitarea mandatului fiind un element esențial al acestuia alături de vot, de interpelări etc. Colegiul director consideră că trebuie analizat în ce măsură Consiliul poate să examineze o inițiativă legislativă și să instituie o răspundere contravențională în cazul în care ar exista o faptă de discriminare.

5.9. Colegiul director precizează că, pe opinii politice au existat cazuri în care Colegiul a constatat că o astfel de opinie este discriminatorie, dar nu poate fi sancționată în virtutea exercitării mandatului conform art. 72 alin. 1 din Constituție. Colegiul arată că, în ceea ce privește procesul legislativ există decizia nr. 997/2008 a Curții Constituționale a României.

5.10. Colegiul reține faptul că, în speța analizată, există un act care nu a fost adoptat fiind respins de ambele Camere ale Parlamentului. Anterior acestuia Consiliul s-a exprimat pe fondul acestui proiect de lege atât prin avizul

nefavorabil pe care l-a trimis în care a specificat că pe fond proiectul de lege are efecte discriminatorii.

5.11. Din jurisprudența CNCD-ului rezultă că acesta s-a mai pronunțat în ceea ce privește mandatul unui parlamentar, precum și pentru cenzurarea procesului legislativ.

5.12. Colegiul semnaleză faptul că inițiativa legislativă face parte din mandatul parlamentar alături de vot, interpelare etc. Colegiul reține că proiectul ce face obiectul sesizării nu a fost aprobat. CNCD-ul *s-a exprimat anterior cu privire la acest proiect de lege prin avizul negativ pe care l-a trimis și a arătat că, pe fond, acest proiect de lege are un caracter discriminatoriu. Pe conținutul actului normativ există un punct de vedere al Consiliului, inclusiv o hotărâre pe terminologia rom/țigăn, un aviz din anul 2008 și un aviz din 2010.*

5.13. Colegiul director reține faptul că proiectul de lege inițiat de deputatul S P nu depășește limitele mandatului parlamentar și nu conține elemente de incitare, prin urmare *admite excepția imunității parlamentare invocată de partea reclamată.*

5.14. Față de excepția invocată și-a exprimat punctul de vedere și Centrul de Resurse Juridice, deși nu este parte în dosar, în sensul respingerii acesteia, arătând că admiterea de către Consiliu a excepției invocate ar crea un precedent periculos, permițând folosirea tribunei parlamentului pentru discuții ori inițiative legislative care încalcă, sub protecția imunității parlamentare greșit înțelese, drepturile și libertățile fundamentale, așa cum acestea sunt prevăzute în Constituția României.

5.15. Colegiul director arată că, prin Hotărârea nr. 384/2008, Colegiul director s-a pronunțat pe fond în ceea ce privește terminologia oficială utilizată pentru etnia țiganilor, iar punctul de vedere al Consiliului trimis ca aviz este în conformitate cu hotărârea menționată.

5.16. Asupra aspectelor ce vizează fondul petiției, Colegiul analizează punctul de vedere exprimat de Guvernul României și opinia exprimată de către Academia Română referitoare la terminologia folosită pentru comunitatea romă.

5.17. Colegiul reține că nu există nicio dovadă în ceea ce privește existența unui aviz negativ emis de către Guvernul României referitor la proiectul de lege. Emiterea unui aviz al Guvernului pe proiecte de legi are o procedură distinctă, în sensul că lista cu propunerile legislative se pune pe ordinea de zi cu propunerea de avizare favorabilă sau nu. Lista cu propunerile de lege este pregătită de Departamentul pentru Relația cu Parlamentul care face o propunere către Guvern de avizare într-un sens sau altul, cu consultarea altor ministere după caz. Faptul că autoritățile față de care petenta și-a retras plângerea au emis o recomandare pentru a aviza negativ, acest lucru nu constituie punctul de vedere al Guvernului.

5.19. Punctul de vedere al Guvernului se adoptă prin H.G. în cadrul unei ședințe de Guvern, în speță analizată neexistând nicio H.G. care să avizeze într-un fel sau altul. Declarația premierului conform căreia se va ține cont de punctul de vedere al Academiei Române referitor la proiectul de lege nu s-a materializat printr-o H.G. Referitor la aspectele sesizate există doar avizele negative ale comisiilor de specialitate, în timp ce pentru proiectul similar din anul 2008 a

existat avizul negativ al Guvernului. Prin urmare, dacă un proiect de lege nu are avizul Guvernului, nu există o faptă a acestuia, o decizie, astfel încât, nu se produce niciun efect. Parlamentul nu este ținut de avizul Guvernului. Dacă CNCD nu se poate pronunța pe lege nu se poate pronunța nici pe procedura de adoptare a acesteia.

5.20. Fapta prezentată în petiție nu intră sub incidența O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată în sensul în care nu există o faptă materializată printr-un comportament.

5.21. Referitor la punctul de vedere emis de Academia Română Colegiul director precizează că acesta nu conține niciun element de incitare pe considerent de rasă sau de altă natură. Punctul de vedere face referire la interpretarea terminologiei rom/țigă, este un punct de vedere științific care nu creează o atmosferă ostilă, degradantă la adresa etniei rom. În anul 2008 Colegiul director s-a pronunțat pe fond referitor la terminologia rom/țigă. Colegiul director consideră că trebuie făcută o distincție între a incita și faptul că poate să existe un punct de vedere care are sau poate avea efecte discriminatorii. O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, la art. 2(8), prevede limitele dreptului de exprimare.

5.22. Colegiul director trebuie să aprecieze în ce măsură termenul "țigă" reprezintă numele corect al acestei populații transnaționale sau ar putea fi interpretat ca având efecte discriminatorii. Colegiul arată că, în punctul de vedere formulat de Academia Română, nu există vreun element pur discriminatoriu, dar este dreptul fiecărei minorități să aleagă denumirea pe care să o utilizeze sau modul în care să fie numită. În ceea ce privește comunitatea romă, la nivel național și internațional a existat un proces lung de trecere de la termenul de "țigă", la o denominare alternativă "rom/țigă" și în ultima perioadă la denumirea de "rom".

5.23. În jurisprudența sa, Colegiul director a reținut faptul că folosirea termenului de "țigă" în sens peiorativ are un caracter discriminatoriu. Față de punctul de vedere al Academiei Române, Colegiul reține că denumirea romilor ține de comunitatea acestora și nu de punctul de vedere exprimat de un for științific. Pe de altă parte, Academia Română este îndreptățită să-și exprime punctul său de vedere referitor la denumirea minorității rom. Din ce rezultă din punctul de vedere al Academiei Române nu se poate reține că există o faptă de discriminare, dar se poate reține că Academia a săvârșit practic o ingerință într-un drept care ține de o minoritate, care duce la o interferență în dreptul unei comunități etnice de a-și alege propria denumire.

Față de cele de mai sus, în temeiul art. 20 alin. (2) din O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea tuturor formelor de discriminare, republicată, **cu unanimitate de voturi** ale membrilor prezenți la ședință,

**COLEGIUL DIRECTOR
HOTĂRĂȘTE:**

1. scoaterea din cauză a următoarelor părți reclamate Ministerul Justiției, Ministerul Afacerilor Externe, Secretariatul General al Guvernului și Agenția Națională pentru Romi deoarece, față de acestea, în cadrul ședinței de audieri de la sediul Consiliului, petenta și-a retras plângerea;

2. admiterea excepției lipsei calității procesuale pasive a președintelui Academiei Române, domnul academician I H

3. respingerea excepției lipsei calității procesuale pasive a președintelui Secției de Filologie și Literatură, domnul academician E S

4. admiterea excepției imunității parlamentare a deputatului S P (în conformitate cu art. 72 alin.1 din Constituția României), în sensul că fapta sesizată este una dintre formele de exprimare a parlamentarilor, are legătură cu conținutul mandatului parlamentar și nu excede acestuia;

5. referitor la capătul de cerere privind Guvernul României, faptele sesizate nu intră sub incidența **O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată**, în sensul că nu există o faptă materializată printr-un comportament, nu există o faptă care să producă un efect discriminatoriu;

6. referitor la Academia Română, fapta sesizată nu constituie faptă de discriminare potrivit art. 2 (1), art. 2 (8) din O.G. nr.137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată, Colegiul director reține însă faptul că punctul de vedere formulat de Academia Română constituie o interferență în dreptul unei minorități etnice de a-și alege propria denumire.

7. clasarea dosarului;

8. o copie a hotărârii se va trimite părților.

VI. Modalitatea de plată a amenzii

Nu este cazul

VII. Calea de atac și termenul în care se poate exercita

Prezenta hotărâre poate fi atacată la instanța de contencios administrativ, în termen de 15 zile de la data primirii, potrivit **O.G. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ.**

Membrii Colegiului director prezenți la ședință

ASZTALOS Csaba Ferenc – Membru

GERGELY Dezideriu – Membru

HALLER István – Membru

JURA Cristian – Membru

NIȚĂ Dragoș Tiberiu – Membru

POP Ioana – Membru

VLAȘ Claudia Sorina - Membru

Notă: prezenta Hotărâre emisă potrivit prevederilor legii și care nu este atacată în termenul legal, potrivit **O.G. nr. 137/2000 privind prevenirea și sancționarea faptelor de discriminare, republicată și Legii nr. 554/2004 a contenciosului administrativ**, constituie de drept titlu executoriu.

